

Süreyya Alper: Türk Tezhip Sanatının Çağdaş Işığı

I. Giriş: Süreyya Alper – Türk Tezhip Sanatının Bir Işığı

Süreyya Alper, Türk süsleme sanatlarının önemli dallarından biri olan tezhip alanında günümüzün önde gelen sanatçılarından biridir. Geleneksel Türk tezhip sanatını koruma ve geliştirme konusundaki derin bağlılığıyla tanınan Alper, ince işçiliği ve klasik geleneği çağdaş yeniliklerle harmanlayan benzersiz yaklaşımıyla öne çıkmaktadır. Bu rapor, Süreyya Alper'in yaşamını, sanatsal yolculuğunu, eğitimcilikteki katkılarını, önemli eserlerini ve Türk kültürel mirası üzerindeki kalıcı etkisini kapsamlı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır.

II. Erken Yaşam ve Bir Sanatçının Doğuşu

Doğum ve Arka Plan

Süreyya Alper, 1967 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir.¹ Sanatçının eğitim geçmişi, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü mezuniyetini içermektedir.¹ Bu eğitim geçmişi, doğrudan sanat alanında olmasa da, iletişim ve halkla ilişkilerde bir temel sağlamış olması, sanatçının tezhip sanatını tanıtmaya ve öğretmeye çabalarına dolaylı yoldan katkıda bulunmuş olabilir.

Tezhip Sanatına Sanatsal Yolculuğun Başlangıcı

Alper, tezhip çalışmalarına 1992 yılında başlamıştır.¹ Sanatsal temellerini, Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver Nakışhanesi gibi saygın bir atölyede atmıştır.¹ Süheyl Ünver'in Türk geleneksel sanatlarındaki titiz çalışmaları ve klasik formları koruma konusundaki adanmışlığı göz önüne alındığında, Alper'in temel eğitimini böylesine köklü bir kurumda alması, sanatsal gelişiminde kritik bir rol oynamıştır.

İcazet Alma ve Değerli Hocalar

Sanatçı, tezhip sanatındaki ustalığının resmi bir belgesi olan icazetini 1995 yılında almıştır.¹ Bu icazet, hocaları Ülker Erke ve Gülbün Mesara tarafından verilmiştir.¹ Süreyya Alper'in Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver'in atölyesinde eğitim alması ve Ülker Erke ile Gülbün Mesara'dan icazet alması, geleneksel sanatların temel bir yönünü vurgulamaktadır. İcazet sistemi, usta-çırak geleneği içinde bilginin, tekniklerin ve sanatsal felsefenin sadakatle aktarılmasını sağlayan yüzyıllardır süregelen bir pedagojik modeldir. Ünver'in "Ordinaryüs Profesör Doktor" unvanı, Alper'in aldığı temel eğitimin akademik ve sanatsal titizliğini daha da pekiştirmektedir. Bu doğrudan soy bağı, Alper'i derin bir tarihsel sürekliliğe bağlamakta, sanat formundaki

özgünlüğünü ve yetkinliğini doğrulamaktadır. Bu durum, eserlerinin köklü geleneklere dayandığını ve benzersiz yeniliklerinin bu sağlam temel üzerine inşa edildiğini göstermektedir. Bu soy bağına bağlılık, tezhip sanatının kültürel miras olarak hayatta kalması ve bütünlüğü için hayati öneme sahiptir.

III. Tezhip Sanatı: Süreyya Alper'in Özgün Üslubu ve Felsefesi

Sanatsal Ortam ve Teknik

Süreyya Alper, eserlerinde ağırlıklı olarak altın ve guaj boya kullanmaktadır.² Bunlar, tezhip sanatının geleneksel ve merkezi malzemeleridir, sanatçının otantikliğe ve tarihsel uygulamalara bağlılığını vurgulamaktadır.

Gelenek ve Yeniliği Harmanlama

Sanatsal yaklaşımı, "klasiği bozmadan çağa uygun yeniliklerle eserlerini ince işçilikle üretmek" olarak tanımlanmaktadır.² Bu ifade, sanatçının tezhip sanatına yaptığı benzersiz katkıyı özetlemektedir. Bu felsefe, sanat formuna dinamik bir katılımı işaret etmektedir; sadece kopyalamanın ötesine geçerek, tarihsel estetiğe saygı duyan ancak çağdaş hassasiyetlerle rezonans kuran yaratıcı bir evrimi temsil etmektedir.

"Klasiği bozmadan çağa uygun yeniliklerle" ifadesi², Süreyya Alper'in sanatsal duruşu hakkında derin bir açıklama sunmaktadır. Bu, geleneksel sanatların modern dünyada nasıl canlı ve güncel kalabileceğine dair sofistike bir anlayışı ortaya koymaktadır. Birçok geleneksel sanat formu, yalnızca geçmiş kopyalarsa durağanlaşma, çok fazla moderniteyi benimserse ise özünü kaybetme riskiyle karşı karşıyadır. Alper'in yaklaşımı, dikkatli ve düşünceli bir dengeyi önermektedir. "Çağa uygun yenilikleri" katarken klasik ilkelere sıkı sıkıya bağlı kalarak, tezhip sanatının sadece tarihsel bir eser değil, yaşayan, gelişen bir sanat formu olmasını sağlamaktadır. Bu felsefe, yeni izleyicileri ve uygulayıcıları çekmek için kritik öneme sahiptir ve böylece sanatın geleceğini güvence altına almaktadır. Bu, mirasa saygı duyan ancak aynı zamanda çağdaş anlatısını aktif olarak şekillendiren ileri görüşlü bir bakış açısını sergilemektedir.

İnce İşçiliğe Bağlılık

"İnce işçilik" vurgusu², sanatçının detaylara gösterdiği titiz özeni ve geleneksel Türk tezhip sanatının ayırt edici özelliği olan en yüksek uygulama standartlarına olan bağlılığını ortaya koymaktadır.

Sanatsal Vizyon

Sanatçının nihai hedefi, "tezhibi ileri tarihlere taşımak"tır.² Bu vizyonunu hem kendi sanatsal üretimiyle hem de, daha da önemlisi, bir eğitimci olarak üstlendiği rolle sürdürmektedir.

IV. Gelecek Nesilleri Yetiştirme: Süreyya Alper Bir Eğitimci Olarak

Kapsamlı Eğitim Kariyeri

Süreyya Alper, kariyerinin önemli bir bölümünü tezhip ve minyatür sanatlarını öğretmeye adanmıştır. 2008-2010 yılları arasında Amasya'da² ve 2010'dan 2017'ye kadar Hatay Valiliği Halk Eğitim Merkezi'nde eğitim vermiştir.² 2011 yılından bu yana ise İstanbul Mimsanat Akademisi'nde ders vermeye devam etmektedir.² Bu durum, sanatçının çeşitli bölgelerde ve kurumlarda sanat eğitime olan sürekli bağlılığını göstermektedir.

İşbirlikçi Projeler ve Pratik Uygulama

Eğitim kariyerindeki önemli başarılarından biri, öğrencileriyle birlikte Hatay Kurşunlu Han Camii'nin kalem işi ve tezhip çalışmalarını gerçekleştirmesidir.² Bu proje, uygulamalı öğrenmeye olan bağlılığını ve kültürel mirasın restorasyonuna ve korunmasına katkıda bulunma arzusunu örneklemektedir.

Süreyya Alper'in Amasya ve Hatay gibi bölgesel merkezlerdeki yoğun eğitim kariyeri, bireysel sanatsal yaratımın ötesine geçen bir bağlılığı ifade etmektedir. Öğrencileriyle birlikte Hatay Kurşunlu Han Camii'nin restorasyonuna katılımı², eğitim felsefesinin somut kültürel korumaya nasıl dönüştüğünün güçlü bir örneğidir. Bu sadece teknik öğretmekle ilgili değil; miras sorumluluğu duygusu aşılacak ve pratik, gerçek dünya deneyimi sağlamakla ilgilidir. Hatay kitabının öğrencileri ve meslektaşlarıyla birlikte yazarlığı, bilgi yaratma ve yayma için işbirlikçi bir ortamı teşvik etmedeki rolünü daha da vurgulamaktadır. Bu, tezhip sanatını, sanatçıların ve akademisyenlerin bir sonraki neslini aktif olarak yetiştirerek, kolektif çaba ve belgeleme yoluyla sanat formunun sürekliliğini ve alaka düzeyini sağlayarak korumaya yönelik bütünsel bir yaklaşım sergilemektedir. Çabaları sadece sanatsal beceri aktarımına değil, aynı zamanda hizmet verdiği bölgelerin daha geniş kültürel belleğine ve kimliğine de katkıda bulunmaktadır.

Yeni Yetenekleri Yetiştirme ve Bilgiyi Belgeleme

Tezhip sanatını "öğrencileriyle birlikte yaptığı çalışmalarla" geleceğe taşıma felsefesi², kolektif çabaya ve mentorluğa olan inancının altını çizmektedir. Ayrıca, Hatay Valiliği tarafından yayımlanan "Sanat, Tarih ve Doğasıyla HATAY Tarihinin Süslemelere Yansıması" adlı kitabın ortak yazarıdır.² Bu yayın, Hatay'ın tarihsel süslemeleri hakkında bilgi belgelemek ve yaymak için hayati bir kaynak görevi görmekte, sanatçının kültürel bir eğitimci ve belgeselci olarak rolünü pekiştirmektedir.

V. Basılı Bir Miras: Yayınlar ve Kültürel Belgeleme Katkıları

Yayımlanmış Eserlere Genel Bakış

Süreyya Alper, tasarımlarını ve araştırmalarını sergileyen çok sayıda yayına katkıda bulunmuştur. Eserleri genellikle sanat, tarih ve mimari arasında köprü kurmaktadır.

Başlıca Yayınlar

Sanatçı, 2002-2012 yılları arasında Uluslararası Tıp Tarihi Kongresi için hazırlanan on kitapta Türk Süsleme Sanatları üzerine çalışmalarıyla yer almıştır.² Bu, sanatsal becerilerini tarihsel ve tıbbi belgelemede uygulayarak disiplinlerarası bir etkileşimi vurgulamaktadır.

Tasarımlarını ve minyatürlerini içeren belirli başlıklar şunlardır:

Yayın Yılı	Yayın Adı (Türkçe)	Yayın Adı (İngilizce Çevirisi)	Odak/Açıklama	Rol
2010	Bezemeleri ve Minyatürleri ile Osmanlı Çeşmeleri	Ottoman Fountains with Ornaments and Miniatures	Osmanlı Çeşmeleri	Sanatçı/Katkıda Bulunan
2009	Ege Yöresinin Mimari Tasvirli Osmanlı Taşları	Architectural Depicted Ottoman Stones of the Aegean Region	Ege Bölgesi Osmanlı Taşları	Sanatçı/Katkıda Bulunan

2008	Konya'daki Selçuklu Osmanlı Mimari Eserleri ve Bezemeleri	Seljuk Ottoman Architectural Works and Ornaments in Konya	Konya'daki Selçuklu ve Osmanlı Mimarisi	Sanatçı/Katkıda Bulunan
2007	Amasya Selçuklu Osmanlı Mimarisi Ve Bezemeleri	Seljuk Ottoman Architecture and Ornaments in Amasya	Amasya'daki Selçuklu ve Osmanlı Mimarisi	Sanatçı/Katkıda Bulunan
2007	Kayseri Selçuklu Osmanlı Mimarisi Ve Bezemeleri	Seljuk Ottoman Architecture and Ornaments in Kayseri	Kayseri'deki Selçuklu ve Osmanlı Mimarisi	Sanatçı/Katkıda Bulunan
2005	Divriği Ulu Camii ve Darüş Şifası Taş Bezemeleri	Stone Ornaments of Divriği Great Mosque and Hospital	Divriği Ulu Camii Taş Bezemeleri	Sanatçı/Katkıda Bulunan
2002	38. Uluslararası Tıp Tarihi Kongresi Minyatürlerle Tıp Tarihi Sergisi	38th International Congress of the History of Medicine: History of Medicine with Miniatures Exhibition	Minyatürlerle Tıp Tarihi	Sanatçı/Katkıda Bulunan
2002	38. Uluslararası Tıp Tarihi Kongresi Yazma Eserlerden Tıbbi Bitki, Hayvan ve	38th International Congress of the History of Medicine: Medical Plants, Animals and	Yazma Eserlerden Tıbbi Bitkiler	Sanatçı/Katkıda Bulunan

	Hammadde Sergisi	Raw Materials from Manuscripts Exhibition		
--	---------------------	----------------------------------------------------	--	--

Ortaklaşa yayımlanan "Sanat, Tarih ve Doğasıyla HATAY Tarihinin Süslemelere Yansıması" kitabı², bölgesel kültürel belgeleme konusundaki bağlılığını daha da pekiştirmektedir.

Süreyya Alper'in yayın listesi, katkılarının bireysel sanat eserleri yaratmanın çok ötesine geçtiğini göstermektedir. Osmanlı ve Selçuklu mimari süslemelerine (çeşmeler, taşlar, Konya, Amasya, Kayseri, Divriği'deki camiler) odaklanan kitaplar üzerindeki çalışmaları, mimari tarih ve kültürel mirasla derin bir etkileşimi ortaya koymaktadır. Ayrıca, on yılı aşkın bir süre boyunca "Uluslararası Tıp Tarihi Kongresi"ne sürekli katılımı (10 kitaba katkıda bulunarak), tezhip ve minyatürdeki sanatsal becerilerinin tarihi ve bilimsel konuların bilimsel belgelenmesi ve illüstrasyonu için kullanıldığı benzersiz bir disiplinlerarası yaklaşımı vurgulamaktadır. Bu durum, onu sadece bir sanatçı olarak değil, sanatını akademik söylem ve tarihsel koruma için bir araç olarak kullanan bir kültür araştırmacısı ve belgeselci olarak konumlandırmaktadır. Bu daha geniş entelektüel katılım, sanatsal pratiğinin önemini ve etkisini artırmaktadır.

Yayınlarda Bahsedilen Belirli Sanatsal Eserler

Yayınlarında, 16. yüzyıl kalkanının iç tasarımı³ ve Dela-il Vazolu buketlerin köşebent tasarımları³ gibi belirli sanatsal eserleri de yer almaktadır.

VI. Küresel Tuval: Sergiler ve Uluslararası Tanınırlık

Kapsamlı Sergi Geçmişi

Süreyya Alper, 70'in üzerinde karma sergiye katılmıştır.² Bu, ulusal sanat sahnesinde üretken ve aktif bir varlığı işaret etmekte, adanmışlığını ve tutarlı sanatsal üretimini göstermektedir.

Koleksiyonlardaki Varlığı

Eserleri, yerel müzeler, hastaneler, kreşler ve özel koleksiyonlar dahil olmak üzere çeşitli kamu ve özel koleksiyonlarda bulunmaktadır.² Bu durum, sanatının Türkiye içinde yaygın bir takdir gördüğünü ve erişilebilirliğini ortaya koymaktadır.

Uluslararası Sergi ve Tanınırlık

Yıl	Etkinlik/Yer	Sergilenen Eser Sayısı	Önem
2019	Consul Art 2019 Exposition Des Qeuvres Des Consulats De Marseille, Fransa	1	Fransa'da konsoloslukların eserlerinin sergilendiği bir etkinlik.
2016	Amerika/DCA	3	Amerika Birleşik Devletleri'nde eserlerinin sergilendiği bir etkinlik.
2015	The Biennale Internazionale d'Arte Contemporanea di Firenze, İtalya	3	Dünya çapında çağdaş sanatçıları bir araya getiren prestijli uluslararası bir bienal.

Süreyya Alper'in çok sayıda ulusal sergiye (70'ten fazla) katılımı, Türk sanat camiasındaki aktif rolünü zaten göstermektedir. Ancak, Floransa Bienali, ABD ve Fransa'daki sergiler gibi prestijli uluslararası etkinliklerdeki varlığı ², tezhip sanatının evrensel çekiciliğinin ve çağdaş alaka düzeyinin kritik bir göstergesidir. Bu uluslararası platformlar oldukça rekabetçidir ve burada sergilenmek, coğrafi ve kültürel sınırları aşmaya yardımcı olmaktadır. Bu durum, tezhip sanatının, Türk mirasına derinlemesine kök salmış olmasına rağmen, tarihsel veya bölgesel bağlamlarla sınırlı kalmadığını, küresel bir izleyici kitlesi tarafından takdir edilebileceğini ve onlarla rezonans kurabileceğini göstermektedir. Bu uluslararası tanınırlık, sadece Süreyya Alper'in bireysel konumunu yükseltmekle kalmamakta, aynı zamanda Türk geleneksel sanatlarının dinamik ve yaşayan bir sanat formu olarak küresel görünürlüğüne ve takdirine önemli ölçüde katkıda bulunmakta, onun sadece arkaik bir zanaat olduğu algısına meydan okumaktadır.

VII. Etki ve Vizyon: Geleneksel Sanatların Geleceğini Şekillendirme

Süreyya Alper'in çalışmaları ve eğitimciliği, tezhip sanatının korunmasına, tanıtımına ve evrimine önemli katkılarda bulunmaktadır. "Tezhibi ileri tarihlere taşımak" vizyonu ², bu çabaların merkezinde yer almaktadır. Klasik unsurları çağdaş yeniliklerle birleştiren üslubu, geleneksel sanatların modern çağda nasıl canlı ve güncel kalabileceğine dair bir model sunmaktadır.

Sanatçının kariyer yolu, araştırmalardan elde edilen bilgilerle ortaya konduğu üzere, çağdaş bir geleneksel sanatçının sadece yaratmanın ötesinde çok yönlü bir rol oynadığını göstermektedir. O aynı anda yetenekli bir uygulayıcı, adanmış bir eğitimci, kültürel bir koruyucu, bilimsel bir belgeselci ve sanat formunun uluslararası bir elçisidir. "Tezhibi ileri tarihlere taşımak" vizyonu ², bu birbirine bağlı roller aracılığıyla gerçekleşmektedir. Eğitimciliği, beceri ve tutkunun yeni nesillere aktarılmasını sağlamaktadır; işbirlikçi projeleri pratik uygulama ve topluluk katılımı sağlamaktadır; yayınları bilimsel anlayışa ve tarihsel kayıtlara katkıda bulunmaktadır; ve uluslararası sergileri sanat formunun küresel konumunu yükseltmektedir. Bu kapsamlı yaklaşım, giderek küreselleşen ve hızla değişen bir dünyada geleneksel sanatların uzun vadeli sürdürülebilirliği ve tanınması için hayati öneme sahiptir. Etkisi, bireysel sanatsal ustalıktan kolektif kültürel miras yönetimine kadar uzanmaktadır.

Geniş kapsamlı eğitim kariyeri ve Hatay Kurşunlu Han Camii gibi işbirlikçi projeleri aracılığıyla yeni yetenekleri yetiştirmedeki rolü, sanat formunun sürekliliğini sağlamaktadır. Disiplinlerarası yayınları, bilgiyi belgeleme ve yayma aracı olarak tezhip sanatının akademik ve tarihsel temellerini daha da sağlamlaştırmaktadır. Uluslararası sergileri ise onu Türk geleneksel sanatlarının bir elçisi olarak konumlandırmakta, kültürlerarası anlayışı ve takdiri teşvik etmektedir.

VIII. Sonuç: Kalıcı Bir Sanatsal Yolculuk ve Kültürel Miras

Süreyya Alper, usta bir tezhip sanatçısı, ilham veren bir eğitimci ve titiz bir kültür belgeselcisi olarak derin katkılarıyla öne çıkmaktadır. İnce işçiliğe olan bağlılığı, yenilikçi ancak klasik üslubu ve gelecek nesilleri yetiştirme konusundaki kararlılığı, tezhip sanatının Türk ve küresel sanat tarihinde kalıcı bir mirasa sahip olmasını sağlamaktadır. Süreyya Alper'in çalışmaları, Türk geleneksel sanatlarının meşalesini gelecek nesiller için canlı ve dinamik tutmadaki merkezi rolünü güçlü bir şekilde ortaya koymaktadır.

Alıntılanan alışmalar

1. SÜREYYA ALPER / ART OF ILLUMINATION (TEZHIP) / MASTERS ..., erişim tarihi Ağustos 20, 2025, <http://turkiyeninustalari.org/en/ustalar/art-of-illumination-tezhip/sureyya-alper>
2. Süreyya ALPER - Tezhip Sanatçısı - Mimsanat Eğitim, erişim tarihi Ağustos 20, 2025, <https://egitim.mimsanat.com.tr/egitmen-bilgi/sureyya-alper-8>
3. Süreyya Alper - Wix.com, erişim tarihi Ağustos 20, 2025, <https://mimsanat34.wixsite.com/mimsanatakademisi/sureyyaalper>